

Департамент освіти і науки
Сумської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Факультет підвищення кваліфікації та перепідготовки

Кафедра психології

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

ОК 9. ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти: магістр

Освітня кваліфікація: магістр психології; практичний психолог

Форма навчання: денна/заочна

Затверджено на засіданні
кафедри психології
Протокол № 21 від 14.06.2024 р.

Завідувач кафедри

Алла ВОЗНЮК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Статус освітнього компонента	Обов'язкова компонента освітньої програми
Загальна кількість кредитів ECTS	3 кредити
Кількість годин	Загальний обсяг годин – 90 годин. Для денної форми навчання: лекції – 14 годин; семінарські заняття – 16 годин; самостійна робота – 60 годин. Для заочної форми навчання: лекції – 8 годин; семінарські заняття – 10 годин; самостійна робота – 72 години.
Курс та семестр вивчення освітнього компонента	Денна форма: курс – 1-й; семестр – 2-й, Заочна форма: курс – 1-й; семестр – 2-й
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Кафедра що забезпечує викладання	Кафедра психології
Інформація про викладача, який забезпечує вивчення освітнього компонента	Бинда Людмила Парфеніївна, кандидат медичних наук, доцент, старший викладач кафедри психології
Інформація про консультації	Очна/ Он-лайн (за потреби)
Пререквізити (передумови для вивчення освітнього компонента)	Загальна психологія. Вікова психологія. Психофізіологія.
Пореквізити (дисципліни, в яких будуть використовуватися знання, отримані під час вивчення курсу)	Психокорекція. Теорія і практика кризового консультування.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Метою викладання освітнього компонента формування системи знань про основні відхилення у розвитку психічної діяльності людини.

Основні завдання вивчення освітнього компонента:

1. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати* предмет і завдання патопсихології; історичні передумови та перспективи розвитку патопсихології, принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей, методи патопсихологічного дослідження в клініці, види порушень психіки, вікові особливості порушень психіки.

2. Вміти розкривати загальні положення про природу психічних розладів, аналізувати вікові особливості порушень психіки, визначати принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей, обґрунтовано обирати та

ефективно використовувати на практиці патопсихологічні методи дослідження, дотримуватись етики професійної діяльності, узагальнювати знання, навчальний матеріал.

3. Забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), які впливатимуть на якісне виконання посадових обов'язків майбутніх практичних психологів й готовність їх до професійного самовдосконалення.

3. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Інтегральна компетентність – здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем

СК11. Здатність застосовувати сучасні науково-обґрунтовані теорії, підходи, технології визначення психологічних умов розвитку/ формування/ попередження/подолання психологічних проблем різної категорії громадян відповідно до запиту, враховуючи вікові, психофізіологічні, особистісні особливості, психоемоційні стани.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Вміти застосовувати сучасні науково-обґрунтовані теорії, підходи, технології визначення психологічних умов розвитку/формування/ попередження/подолання психологічних проблем різної категорії громадян відповідно до запиту, враховуючи вікові, психофізіологічні, особистісні особливості, психоемоційні стани.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ Розподіл годин за денною формою навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	сем. заняття	сам. робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Види порушень психіки				
Тема 1. Предмет і завдання патопсихології. Розлади свідомості.	10	2	2	6
Тема 2. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади сприймання, пам'яті, уваги.	10	2	2	6
Тема 3. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади мислення, мовлення, інтелекту.	10	2	2	6
Тема 4. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: порушення емоцій та вольової діяльності.	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 1	40	8	8	24
Змістовий модуль 2. Вікова патопсихологія				
Тема 5. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.	11	2	2	7
Тема 6. Порушення психічного розвитку немовлят, дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.	11	2	2	7
Тема 7. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці, ранній юності. Психічні розлади в осіб зрілого та похилого віку.	13	2	4	7
Разом за змістовим модулем 2	35	6	8	21
Усього годин	75	14	16	45
Модуль 2				
ІНДЗ	15			15
Разом	90	14	16	60

Розподіл годин за заочною формою навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		лекції	сем. заняття	сам. робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Види порушень психіки				
Тема 1. Предмет і завдання патопсихології. Розлади свідомості.	9	2	1	6
Тема 2. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади сприймання, пам'яті, уваги.	10	1	1	8
Тема 3. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади мислення, мовлення, інтелекту.	10	1	1	8
Тема 4. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: порушення емоцій та вольової діяльності.	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	39	5	4	30
Змістовий модуль 2. Вікова патопсихологія				
Тема 5. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.	9	1	1	7
Тема 6. Порушення психічного розвитку немовлят, дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.	12	1	1	10
Тема 7. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці, ранній юності. Психічні розлади в осіб зрілого та	15	1	4	10

похилого віку.				
Разом за змістовим модулем 2	36	3	6	27
Усього годин	75	8	10	57
Модуль 2				
ІНДЗ	15			15
Разом	90	8	10	72

5. ОСНОВНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Форма	Тематика освітнього компоненту
Змістовий модуль 1. Види порушень психіки	
Тема 1. Основні поняття, використані в математичній обробці психологічних даних.	
Лекція	Предмет і завдання патопсихології. Історія розвитку патопсихології. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики. Принципи патопсихологічних досліджень. Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей. Методи дослідження порушень психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей. Важкі психічні порушення та їх лікування. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання.
Сам. робота	Загальна характеристика свідомості, ознаки розладів свідомості та самосвідомості. Психофізіологічні механізми свідомості. Виключення свідомості. Затьмарення свідомості.
Сем. заняття	Предмет і завдання патопсихології. Історія розвитку патопсихології. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики. Принципи патопсихологічних досліджень. Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей. Методи дослідження порушень психічних процесів, станів та особистісного розвитку дітей. Важкі психічні порушення та їх лікування. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання. Загальна характеристика свідомості, ознаки розладів свідомості та самосвідомості. Психофізіологічні механізми свідомості. Виключення свідомості. Затьмарення свідомості.
Тема 2. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади сприймання, пам'яті, уваги.	
Лекція	Сутність, схожість і відмінність відчуття та сприймання. Розлади сприймання. Дослідження патології пам'яті. Кількісні порушення пам'яті. Якісні порушення пам'яті.
Сам. робота	Клініка Корсаківського синдрому. Основні форми порушення уваги.
Сем. заняття	Сутність, схожість і відмінність відчуття та сприймання. Розлади сприймання. Дослідження патології пам'яті. Кількісні порушення пам'яті. Якісні порушення пам'яті. Клініка Корсаківського синдрому. Основні форми порушення уваги.
Тема 3. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: розлади мислення, мовлення, інтелекту.	
Лекція	Розлади мислення. Психофізіологія мовлення. Причини порушення мовлення. Порушення усного мовлення. Порушення писемного мовлення.
Сам. робота	Вроджені порушення інтелекту. Набуті порушення інтелекту.
Сем. заняття	Розлади мислення. Психофізіологія мовлення. Причини порушення мовлення. Порушення усного мовлення. Порушення писемного мовлення. Вроджені порушення інтелекту. Набуті порушення інтелекту.
Тема 4. Патопсихологічна характеристика психічних процесів: порушення емоцій та вольової діяльності.	

Лекція	Індикатори емоцій. Фізіологічний афект. Патологічний афект. Порушення емоцій.
Сам. робота	Порівняльно-вікові особливості депресивного синдрому. Порушення вольової діяльності.
Сем. заняття	Індикатори емоцій. Фізіологічний афект. Патологічний афект. Порушення емоцій. Порівняльно-вікові особливості депресивного синдрому. Порушення вольової діяльності.
Змістовий модуль 2. Вікова патопсихологія	
Тема 5. Розлади особистості. Патопсихологічний розвиток як фактор девіантної поведінки.	
Лекція	Порушення опосередкованості та ієрархії мотивів. Порушення смислоутворення.
Сам. робота	Порушення підконтрольності поведінки.
Сем. заняття	Порушення опосередкованості та ієрархії мотивів. Порушення смислоутворення. Порушення підконтрольності поведінки.
Тема 6. Порушення психічного розвитку немовлят, дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку.	
Лекція	Психологічна характеристика важковихованості як основи формування девіацій. Поняття про девіантну поведінку. Типи девіантної поведінки. Причини формування девіантної поведінки. Форми вияву девіантної поведінки. Характеристика суїцидної поведінки.
Сам. робота	Соціально-психологічна профілактика девіацій. Психолого-педагогічна профілактика девіантної поведінки. Психолого-педагогічна інтервенція девіантної поведінки.
Сем. заняття	Психологічна характеристика важковихованості як основи формування девіацій. Поняття про девіантну поведінку. Типи девіантної поведінки. Причини формування девіантної поведінки. Форми вияву девіантної поведінки. Характеристика суїцидної поведінки. Соціально-психологічна профілактика девіацій. Психолого-педагогічна профілактика девіантної поведінки. Психолого-педагогічна інтервенція девіантної поведінки.
Тема 7. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці, ранній юності. Психічні розлади в осіб зрілого та похилого віку.	
Лекція	Психічні особливості та порушення у період новонародженості, немовляти і раннього дитинства. Психічні особливості (в нормі) дітей цього віку.
Сам. робота	Психічні особливості та психічні порушення у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.
Сем. заняття	Психічні особливості та порушення у період новонародженості, немовляти і раннього дитинства. Психічні особливості (в нормі) дітей цього віку. Психічні особливості та психічні порушення у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання студентів полягає у поглибленому вивченню наукових підходів до організації, проведення та представлення результатів експериментальних досліджень; підготовці студентів до самостійної дослідницької роботи та оформляється як науковий реферат.

Здобувач вищої освіти може обрати одну із запропонованих викладачем тематики наукових рефератів, або виконати індивідуальне науково-дослідне завдання з врахуванням власних професійних інтересів.

Тематика наукового реферату

1. Зв'язок патопсихології з іншими науками.
2. Особливості навчання і виховання дітей із ЗПР.
3. Психолого - педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення.
4. Причини труднощів у навчанні.
5. Методи медико- соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи.
6. Методи реабілітаційної психології та спеціальної педагогіки (для дітей з органічними ураженнями нервової системи).
7. Особистісна схильність до адиктивної поведінки.
8. Види підліткових девіацій.
9. Суїцидальна поведінка дітей і підлітків.
10. Фактори, що сприяють виникненню суїцидальних намірів.
11. Дитячі види девіацій.
12. Форми вияву девіантної поведінки: агресія, аутоагресія.
13. Форми вияву девіантної поведінки: порушення їстівної поведінки.
14. Форми вияву девіантної поведінки: аномалії сексуальної поведінки.
15. Форми вияву девіантної поведінки: надцінні психологічні захоплення та надцінні психопатологічні захоплення.
16. Форми вияву девіантної поведінки: комунікативні девіації.
17. Специфіка вживання наркотиків у підлітковому віці.
18. Специфіка вживання алкоголю в підлітковому віці.
19. Сім'я і витоки девіантної поведінки дітей.
20. Динаміка зловживання психотропними речовинами в підлітковому віці.
21. Психотерапія девіантної поведінки дітей.
22. Методи лікування розладів, викликаних використанням психоактивних речовин.
23. Методи діагностики девіантної поведінки.
24. Типи реакцій дітей на алкогольну ситуацію в сім'ї.
25. Розлади настрою.

ЗМІСТ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота № 1

ВАРІАНТ 1.

1. Коли зустрічається і як характеризується явище деперсоналізації?
2. Психологічна сутність і клініка різних форм психопатій.

ВАРІАНТ 2.

1. Захворювання, при яких порушується сприйняття, його особливості.
2. Основні клінічні ознаки розладів спектра аутизму

ВАРІАНТ 3.

1. Які емоційні порушення спостерігаються у хворих на маніакально-депресивний психоз?
2. Психолого- педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.

ВАРІАНТ 4.

1. Особистісні характеристики, що спостерігаються у хворих на епілепсію.
2. Якісні порушення пам'яті.

ВАРІАНТ 5.

1. Хвороби, при яких спостерігається формування патології потреб і мотивів.
2. Девіації, зумовлені гіперздібностями людини.

Контрольна робота № 2

ВАРІАНТ 1.

1. Основні прояви мінімальної мозкової дисфункції.
2. Порушення відчуттів і сприймання у дошкільному віці

ВАРІАНТ 2.

1. Форми вияву девіантної поведінки: порушення їстівної поведінки.
2. Порушення уваги у молодшому шкільному віці

ВАРІАНТ 3.

1. Категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
2. Порушення пам'яті у молодшому шкільному віці

ВАРІАНТ 4.

1. Форми вияву девіантної поведінки: надцінні психологічні захоплення та надцінні психопатологічні захоплення.

2. Порушення емоційно-вольової сфери у підлітковому віці

ВАРІАНТ 5.

1. Порушення мислення у підлітковому віці
2. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого та старечого віку.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет вивчення патопсихології, її завдання та значення. Історія розвитку патопсихології.
2. Принципи побудови патопсихологічного обстеження дітей.
3. Принципи патопсихологічних досліджень.
4. Методи патопсихологічного дослідження в клініці.
5. Особливості дослідження психічних процесів і станів у дітей.
6. Патопсихологічне обстеження дітей дошкільного віку.
7. Дослідження психічних процесів дітей шкільного віку.
8. Психічні особливості та порушення у період новонародженості, немовляти і раннього дитинства.
9. Психічні особливості та психічні порушення у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.
10. Психічні розлади підліткового віку.
11. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого та старечого віку.
12. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення.
13. Стійкі порушення інтелектуального розвитку на основі органічного ураження ЦНС (діти з порушеннями розумового розвитку).
14. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.
15. Психологічна сутність і клініка різних форм психопатій.
16. Основні прояви розладу із дефіцитом уваги та гіперактивністю.
17. Основні клінічні ознаки розладів спектра аутизму.
18. Функціональні захворювання нервової системи.

19. Зміст поняття «девіантна поведінка». Причини формування девіантної поведінки.
20. Форми вияву девіантної поведінки: агресія, аутоагресія.
21. Форми вияву девіантної поведінки: порушення їстівної поведінки.
22. Форми вияву девіантної поведінки: аномалії сексуальної поведінки.
23. Форми вияву девіантної поведінки: надцінні психологічні захоплення та надцінні психопатологічні захоплення.
24. Форми вияву девіантної поведінки: розлади потягів, комунікативні девіації.
25. Делінквентний тип девіантної поведінки.
26. Причини виникнення адиктивної поведінки.
27. Патохарактерологічний тип девіантної поведінки.
28. Психопатологічний тип девіантної поведінки.
29. Девіації, зумовлені гіперздібностями людини.
30. Біологічні, соціальні, психологічні детермінанти відхилень у поведінці.
31. Психологічна характеристика важковиховуваності.
32. Характеристика типів акцентуацій за А. Лічко.
33. Динаміка зловживання психотропними речовинами в підлітковому віці.
34. Характеристика суїцидної поведінки.
35. Розлади мислення.
36. Види неврозів у підлітковому віці.
37. Порушення емоційної сфери особистості.
38. Психолого- педагогічна характеристика дітей з порушеннями емоційно- вольової сфери.
39. Психози похилого та старечого віку, які призводять до слабоумства.
40. Сутність фізіологічного та патологічного афектів.
41. Види неврозів у дитячому віці.
42. Типи психологічного реагування на захворювання (за А. Лічко).
43. Категорії порушень психофізичного розвитку у дітей.
44. Розлади вольової сфери особистості.
45. Основні прояви мінімальної мозкової дисфункції.
46. Причини порушень психофізичного розвитку.
47. Основні форми порушення уваги.
48. Кількісні порушення пам'яті.
49. Якісні порушення пам'яті.
50. Організація навчання дітей з особливими освітніми потребами.
51. Вроджені порушення інтелекту.
52. Набуті порушення інтелекту.
53. Класифікація і клініка затьмарення свідомості.
54. Класифікація і клініка виключення свідомості.
55. Кількісні порушення сприймання.
56. Якісні порушення сприймання.
57. Сутність галюцинацій, їх класифікація.
58. Структура аномального розвитку (за Л.С. Виготським).
59. Типологія соціально дезадаптованої поведінки.
60. Розлади особистості.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ

Методи викладання та навчання:

МН1. Словесний.

МН2. Наочний.

МН3. Самостійне навчання.

МН4. Практичний метод.

МН5. Проблемно-пошуковий метод.

МН6. Дослідницький метод.

МН7. Інтерактивні методи навчання.

Види контролю: поточний та підсумковий (модульний, семестровий).

Форми оцінювання:**Формативне оцінювання:**

ФО1. Письмові та усні коментарі, настанови викладачів у процесі навчання.

ФО2. Письмові та усні коментарі викладача за результатами виконаного завдання.

ФО3. Письмові та усні коментарі викладача щодо динаміки навчальних досягнень.

ФО4. Формування навичок самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

Сумативне оцінювання:

СО1. Оцінювання результатів виконаних завдань на семінарських заняттях.

СО2. Оцінювання результатів виконаних завдань за самостійну роботу.

СО3. Виконання та презентація індивідуального науково-дослідного завдання.

СО4. Виконання модульної контрольної роботи.

СО6. Підсумковий контроль (диференційований залік).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЕКТС (ECTS), шкалою (А,В,С,Д,Е,FX,F), національною 4-х бальною шкалою для екзамену та диференційованого заліку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, які спрямовані на опанування змісту освітніх компонентів з даної освітньо-професійної програми. Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюється у формі поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю знань здобувачів можуть бути усна відповідь та доповнення під час заняття, а також письмові роботи, що передбачені планами семінарських занять. Максимальна сума балів під час поточного контролю на кожному із семінарських занять становить 5 балів, і за самостійну роботу кожної теми змістового модуля – 3 бали.

Модульний контроль проводиться як підсумкова контрольна робота за даним змістовим модулем з метою оцінки результатів знань здобувачів вищої освіти після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Модульна контрольна робота передбачає виконання

здобувачами письмової відповіді на питання за визначеними варіантами. Результати модульної контрольної роботи зі змістового модуля оцінюються за 5-бальною шкалою. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ) з даного освітнього компоненту оцінюється у 9 балів. Підсумковий контроль знань – екзамен, який оцінюється у 25 балів. Форма проведення підсумкового контролю – усна.

Сумарна мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати для отримання позитивної оцінки з окремого освітнього компоненту, – 60 балів. При цьому здобувач повинен отримати необхідний мінімум з кожного модуля, включаючи результати самостійної роботи. Здобувач не може бути допущений до складання підсумкового контролю знань з освітнього компоненту, якщо він не склав усі передбачені модульні контрольні роботи. Якщо здобувач не набрав потрібної кількості балів (мінімум 35), то він не допускається до підсумкового контролю. У термін, визначений деканатом, такий здобувач повинен представити викладачу у письмовому вигляді виконані завдання передбачені семінарськими заняттями та самостійною роботою. Лише після цього здобувач допускається до підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти, які протягом триместру набрали необхідну кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни, – не менше 60 балів, мають можливість: не складати екзамен, а отримати його автоматично, відповідно до рейтингової оцінки, переведеної в оцінку за національною шкалою; складати екзамен з метою підвищення рейтингу з освітнього компоненту.

Якщо здобувач виконав і захистив всі види робіт передбачені освітнім компонентом, брав активні участь на заняттях, то до його підсумкової оцінки додаються заохочувальні бали (до 15 балів). Сума заохочувальних балів автоматично зараховується при виставленні загальної підсумкової оцінки.

Загальна підсумкова оцінка здобувача вищої освіти з освітнього компоненту розраховується за накопичувальною системою і дорівнює сумі всіх балів, які було здобуто на кожному з етапів контролю – поточного, модульного контролю, підсумкового контролю, та заохочувальних балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Складові змістовні модулі	Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2					ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальна сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	МК 1	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	МК 2			
Кількість балів за темами, т.ч. за видами робіт:	8	8	8	5	8	8	8	8	5	9	25	100
- семінарські заняття	5	5	5		5	5	5	5				
- самостійна робота	3	3	3		3	3	3	3				
Кількість балів за модуль	29				37							

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для диференційованого заліку, курсової роботи
91 – 100	A	відмінно	зараховано
81-90	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
31-50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-30	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення

1. Борцова М. В. Основи патопсихології : навчальний посібник. Суми: НВВ СОІППО, 2017. 115 с.
2. Основи патопсихології: навчально-методичний комплекс / упор. Борцова М. В. Суми: КЗ СОІППО, 2015. 84 с.
3. Борцова М. В. Основи патопсихології. *Основні психологічні терміни та поняття*: довідник [для студентів спеціальності 7.03010301 «Практична психологія»]. Ч. I. / укл.: М. В. Борцова, О. С. Зінченко. Суми, РВВ СОІППО. 2015. С. 5–36.

Рекомендована література

1. Зінченко С. М., Мартинюк В. Ю., Майструк О. А. Психічні відхилення у дітей з органічним ураженням центральної нервової системи (Клініко-синдромологічний аспект). Київ, 1999. 24 с.
2. Зінченко С. М. Медична психологія. Розділ Девіантна поведінка : навч. посібник. Київ, 2006. 108 с.
3. Зінченко С. М., Злагодух В. В. Специфічні розлади здібностей дитини до навчання. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 8. С. 48–50 .
4. Зінченко С. М. Специфічні розлади здібностей дитини до навчання // *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 9. С. 63–76.
5. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л., Піскун В. М. Основи дитячої патопсихології. Київ : Перун, 1996. 463 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія :навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 208 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/417930.pdf
7. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики : навч.-метод. посіб. / уклад. Антоній Петрович Мельник, Людмила Іванівна Магдисюк, Тамара Іванівна Дучимінська. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 152 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18828/1/patopsyhol_spetsprakt.pdf

8. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи : навч.-метод. посібник / За ред. Мартинюка В. Ю., Зінченко С. М. Київ: Інтермед, 2005. 416 с.

9. Савенкова І.І. Патопсихологія : навчально-методичний посібник. Миколаїв, 2017. 160 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/12560/1/Savenkova%20I.%20I%20%202017.pdf>

10. Технологія попередження дисграфії / Л. Кондратенко, О. Прищепя. Київ : Главник, 2005. 96 с.

11. Вихованець О. А., Чемерис М. І. Соціально-педагогічні проблеми молоді з девіантною поведінкою // Теоретичні та методичні засади соціально-педагогічної підготовки вчителя. Київ-Житомир. ЖДПІ, 1999. С. 136–139.

12. Громадська програма запобігання насильству в сім'ї (проект «Гармонія»). Львів, 2000. 95 с.

13. Максимова Н. Ю. Психологічна профілактика вживання підлітками алкоголю та наркотиків. Київ : ВШОЛ, 1997. 208 с.

14. Пеша І. В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування). Київ : Логос, 2000. 87 с.

15. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. І. Капської, І. М. Мінчук, С. В. Товстоухової. Київ, 2000. 260 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>

3. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка. URL: <https://www.library.kpi.ua/>

4. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

5. Бібліотеки КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <http://www.soippo.edu.ua/index.php/pro-nas/biblioteka>

8. ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Політика щодо відвідування

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі аудиторні заняття згідно розкладу, не запізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. У випадку своєї відсутності здобувач зобов'язаний попередити викладача та пояснити причину пропуску пар(и).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Здобувач зобов'язаний готуватися до кожного аудиторного заняття. У випадку відсутності здобувача на занятті з поважних причин (документальне підтвердження) він має право виконати завдання пропущеного заняття та отримати відповідну кількість балів. У випадку пропуску заняття без поважних причин здобувач має право виконати відповідні завдання та отримати бал. При пропуску лекційних занять викладач під час індивідуальних консультацій може додатково провести усну співбесіду за темою. Для відпрацювання семінарських занять здобувач вищої освіти повинен виконати письмову роботу з даної теми. Індивідуальні науково-дослідні завдання мають бути надіслані до початку залікової сесії. Всі завдання, які передбачені освітнім компонентом, здобувач зобов'язаний виконувати згідно встановлених термінів та надсилати на перевірку у відповідний канал спільної команди, яка розташована на платформі Microsoft Teams. Передача виконаних поточних завдань не передбачена. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання

Оцінювання здобутків студентів є прозорим та об'єктивним. Викладачі на першому занятті знайомлять здобувачів вищої освіти зі структурою і цілями, переліком компетентностей, та їх співвідношенням із програмними результатами навчання з ОК, з формами та критеріями оцінювання з дисципліни. В процесі вивчення ОК здобувачі мають можливість отримати додаткову та уточнювальну інформацію в межах індивідуального консультування викладачами та кураторами. Викладач зобов'язаний на запит здобувача прокоментувати переваги та недоліки його роботи, що визначили той чи інший бал.

Політика щодо академічної доброчесності

Всі завдання виконуються студентом самостійно. Списування під час контрольних робіт та екзаменів/диференційованих заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн опитуванні. Перевірка робіт на плагіат здійснюється обов'язково згідно до Положення про академічну доброчесність КЗ СОІППО.

Політика комунікації

Комунікативний процес між викладачем та здобувачем вищої освіти відбувається як індивідуально, так і у груповій формі через канал відповідного освітнього компоненту у команді в Teams Microsoft, через електронну пошту та месенджери (Viber; Telegram).